

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לב"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקצח

ערב שבת-קודש
פרשת ויגש
ו' בטבת ה'תשס"ו
ערב שבת-קודש

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לוח השבוע

יום רביעי,

י"ג בטבת

אור ליום רביעי: סוף זמן קידוש-לבנה
(לכתחילה) – כל הלילה.

קדיש יתום, אל תירא, אך צדיקים²⁹.

צאת הכוכבים באזור המרכז: 17:20.

תפילת ערבית: אם קשה לציבור להמתין³¹,
יש להתחיל ערבית כך, שיגיעו בשעה זו
לקריאת-שמע, ולפחות – שיסיימו בשעה זו
תפילת ערבית, ויקראו אז קריאת-שמע בזמנה.

31) כמובן, אין לאחר תפילת ערבית משך-זמן לאחר צה"כ, תענית התפלל הרבי ערבית די מוקדם. אך מאידך אין
שהרי תמיד יש כאלה שקשה עליהם התענית, ואכן במוצאי להקדים ללא צורך, וראה במטה-אפרים סיי תר"ב סכ"ט.

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ו' בטבת ה'תשס"ו – י"ג בטבת ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' בטבת	הלי תרומות... בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי מכירה. פרק יח.	מ"ע קכו. קכט.
ש"ק	ז' בטבת	פרק ד-ו.	פרק יט.	מל"ת קנד.
א'	ח' בטבת	פרק ז-ט.	פרק כ.	מל"ת קלג. קלד.
ב'	ט' בטבת	פרק י-יב.	פרק כא.	מל"ת קלה. קלו.
ג'	י' בטבת	פרק יג-טו.	פרק כב.	מל"ת קלו.
ד'	י"א בטבת	הלי מעשר... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כג.	מ"ע קכו.
ה'	י"ב בטבת	פרק ד-ו.	פרק כד.	מ"ע קכו.
ו'	י"ג בטבת	פרק ז-ט.	פרק כה.	מ"ע קכו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן וזריחת החמה	זמן ק"ש	זריחת החמה	צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה
	120 ד'	72 ד'							
ו' בטבת	4.37	5.25	5.48	9.12	6.48	4.50.9	4.50.9	12.17	11.47
ש"ק, ז' בטבת	4.37	5.25	5.48	9.13	6.48	4.51.7	4.51.7	12.17	11.47
א', ח' בטבת	4.37	5.25	5.48	9.13	6.48	4.52.5	4.52.5	12.17	11.47
ב', ט' בטבת	4.37	5.25	5.48	9.13	6.49	4.53.4	4.53.4	12.18	11.48
ג', י' בטבת	4.37	5.26	5.48	9.13	6.49	4.54.2	4.54.2	12.18	11.48
ד', י"א בטבת	4.38	5.26	5.48	9.13	6.49	4.55.1	4.55.1	12.19	11.49
ה', י"ב בטבת	4.38	5.26	5.48	9.14	6.48	4.55.9	4.55.9	12.19	11.49
ו', י"ג בטבת	4.38	5.26	5.48	9.14	6.48	4.56.8	4.56.8	12.19	11.49

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
ויגש	4.15	5.30	4.29	5.32	4.18	5.30	4.33	5.34
ויחי	4.20	5.36	4.34	5.37	4.24	5.35	4.39	5.39

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 ISSN 0793-7474

לוח השבוע

את הפסוקים: "שוב מחרון אפך..."/"ה' ה' אל רחום... ונקה", "וסלחת לעווננו" – אומר הציבור בקול רם ורק אחר ששימו, אומרם הקורא בתורה²³. הרבי, כשעלה לתורה, התחיל לאומרם יחד עם הציבור²⁴.

בקריאת הפסוק "ויקרא בשם ה'", יש להפסיק מעט בין 'בשם' ל"ה'" כי בפסוק 'טיפחא'²⁵.

שיעורי תורה: לכאורה יש מקום (לנוהגים בכיו"ב) ללמוד היום מעניינא דיומא בתנ"ך (מלכים"ב כה"א.ג. ירמיה לט,א. נב,ד-ה. יחזקאל כד)²⁶.

צדקה: בימי התעניות נוהגים לתת לצדקה לפני תפילת מנחה 'אגרא דתעניתא', ויש נותנים לפי עלות הסעודות שהיו אוכלים היום²⁷.

תפילת מנחה: "בשעה מאוחרת"²⁸. סדרה: וידבר וקטורת, תחנון, 'אבינו מלכנו', קדיש תקבל, עלינו,

הסעודות לצדקה, כדי שמה שאינו אוכל ושותה באותו יום אכן יעלה לקדושה ממש – ישערי המועדים' אדר, עמי קמה.

28 ספר-המנהגים עמ' 48 ובהערה (מליקוטי-דבורים כרך א עמ' 216. ושם: "לא אחרי השקיעה, אלא בשעות המאוחרות, למשל בשעה 8 בשבעה-עשר בתמוז ובשעה 7 בתשעה באב") והוא לערך עד כחצי שעה לפני השקיעה (שם). וזאת ע"פ הנמי (תענית כו,ע"ב. הובאה להלכה בשו"ע אדמוה"ו סי' קכט ס"א), שבתעניות "שאינן בהן נעילה" נוהגים להתפלל מנחה רק "סמוך לשקיעת החמה".

29 לוח כולל-חב"ד.
 30 (שלא כמנהג חסידי פולין וכו' באה"ק כיום שאינם ניכר כלל בתפילה זו – לוח ידבר בעיתו. מסתבר שנמנעו מזה כיוון שרגילים להתפלל מנחה באיחור. ועי' כ"ף החיים שם סי' ק"ד. ולכאורה יש לנוהגים כך להקפיד ע"פ כהספרדים שלא לישא כפיים אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כ"ף החיים שם סי' ק"ז, ע"פ הבי"ח, שזוהו פ"י סמוך" שבגמ' הני"ל, ע"ד "סמוך למנחה". וראה ילקוטי-יוסף – מועדים עמ' 550 וש"י, ונטעי-גבריאל ה"ל ב"ר-המצרים פ"יג ס"ו וש"י), ולא כהאשכנזים המקילין מפלג המנחה ואילך. כן הובאו בספרים הני"ל שם דעות אודות אמירת השי"ך או"י ברכנו לפני הזמן הראוי לני"כ, ולכאורה בזה אין להקפיד כ"כ, ראה בשו"ע אדמוה"ו סו"י קכט מהרמ"א שם.

אומרים אותן בעמידה¹⁰, ובמידות: אשמנו, י"ג מידות, שמע קולנו, וכן אבינו מלכנו. מנהגנו לאומרן אחרי שמונה-עשרה, בסדר דלהלן¹¹:
אשמנו / אל ארך אפים / נפילת אפים / כי עם ה' / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אזכרה / אל מלך¹² / אלקים באו גויים / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אבן הראשה / אל מלך / אבותי כי בטחתי¹³ / אל מלך / זכור רחמיך¹⁴ / זכור לנו ברית אבות / זכור לנו ברית ראשונים / שמע קולנו¹⁵ / הרשענו ופשענו¹⁶ /

משיח צדקך / אל רחום שמך / עננו ה' עננו / מי שענה לאברהם / רחמנא דעני¹⁷ / אבינו מלכנו הארון¹⁸, ובו: ברך עלינו שנה טובה; זכרנו ל... [ולא זכרנו בספר¹⁹] / ואנחנו לא נדע / חצי קדיש.
קריאת התורה:
קוראים 'יחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש רק שלושה מתענים²⁰.
מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות לתורה²¹. קראו לתורה מי שאינו מתענה, וצר לו להודיע מפני חילול השם – יעלה²².

ואף בחתן ב' ימי המשתה (ואף ביום חופתו) אף שאין אומרים תחנון, אומרים סליחות ויודו כרגיל. וי"א שהחתן ובעל הברית עצמם לא יאמרו סליחות (ראה השלמה לשי"ע אדמו"ר סי' קלא סי', נדפסה בסוף ח"א עמ' 357). אמנם היתה בזה הוראה כדלהלן:

ימי הסליחות של שנת תשי"ד היו בתוך שבעת ימי המשתה שלי. במוצאי שבת, לפני אמירת הסליחות אמר לי כ"ק אדמו"ר: כל הסליחות תאמר בביהכניס ביחד עם הציבור, אבל כשנגיע לתחנון [כנראה הכוונה ליו"אמר דוד... יבושו רגעי] אז תצא מבית הכנסת בכדי לאפשר לציבור לומר תחנון, ואתה לא תאמר, וכשיגמרו התחנון תוכל לחזור לביהכניס ולהמשיך אמירת הסליחות עם הקהל. וכן נהגו אח"כ כל השנים... (הרה"ח רי"ל שי' גרונ). ולכאורה היה לסליחות דתיצ, אלא שכאן אין יתחונן ואיצי לצאת, והיה לבעל ברית.

לענין אבינו מלכנו, חידש הרבי שאמירתו תלויה בתחנון (ואוצר מנהגי חב"ד אלול-תשרי עמ' ל, משיחת ו' תשרי תשל"ה. וכן נדפס בסידורי תהילת ה' משנת תשל"ח ואילך בשוליהגילון לפני מ"ק אדמו"ר יענ"י. וצ"ע שבשיחות קודש תש"מ ח"א עמ' 865 מסופר, שבצום גדליה תשי"א הי' חתן במניין של הרבי ולכן לא אמרו סליחות, וכשעמדו לומר קדיש אחר שמו"ע הורה הרבי לומר אבינו מלכנו, עי"ש. ראה גם יוצרי שם עמ' קס ט"ו. יתקשרותי גיליון שלא עמ' 18).

10 מובא מ"י קיצור של"ה.
11 ע"פ לוח כולל-חב"ד, ספר-המנהגים עמ' 53, ויליקוט טעמים ודקורות: מ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הנדפס בסוף סדר הסליחות על-פי מנהג חב"ד.
12 וצ"ל בו 'בהודעת', כנדפס בכל מקום במחזור השלם ובסליחות – מנהג חב"ד, ולא 'כמו שהודעת' כנדפס בסידור תהילת ה' עמ' 344.
13 פיוט מסוג יפומון. בסוף יפומון 'ברובם המכריע של סליחות הנדפסות – חוזרים חלק מחרוזו הראשון בין חרוז לחברו' ובסוף הפיוט חוזרים את כל חרוזו הראשון (הערה

4 בילקוט טעמים ומקורות' הני"ל), אך בוידאו מעשרה בטבת תשמ"ט ברור שהרבי חזר אל כל חרוזו הראשון בין בית לבית.

14 סידור תהילת ה' עמ' 347. וצ"ל בו 'פקדנו בישועתך' בלא ו', כבפסוק, וכן נדפס ביסליחות – מנהג חב"ד.

15 פותחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חן וקהל, עד הפסוק יאל תענבני ולא עד בכלל אחרי "אתה תענה, ה' אלוקינו" סוגרים הארון.

16 מדלגים "או"י... אשמנו... נרנו..." כיוון שכבר אמרו זאת בנוסח התפילה.

17 במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן תפילה זו בסיום הסליחות (ספר-המנהגים, ניגון רמז).

18 כולו יחדיו שיץ וקהל מתחילה ועד סוף. במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן: "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה" (ספר-המנהגים, ניגון ו).

בסידורי תורה-אור ותהילת ה', ובשנים האחרונות גם במחזור השלם, נדפס: זכויות ה' בשבא וה' כי בשורוק, וכ"ה בלוח התיקון לסידור תו"א, ג. תשי"א. ואילו במחזור השלם מהשנים תשל"ג: זכות ה' בקמץ וה' כי בחיריק. וראה סידור 'עבודת ישראל' עמ' 110, ערוך השלם ערך ז' א' בסופו, ועוד.

19 ספר-המנהגים עמ' 45. וראה אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ב עמ' קסג. קובץ 'יגדיל תורה' ברוקלין, גיליון נח עמ' קלז.

20 ספר-המנהגים שם. ושי"י.

21 שו"ע סי' תקס"ו סי' בשם יש מי שאומר, והובא למעשה בשו"ת צמח-צדק (שער המלוואים ח"א סי' י, ובמהדורת תשנ"ד או"ח סי' קז). במשני סי' כ הביא מסידור דרך-החיים דה"ה למי שאין בדעתו להשלים התענית, ויש מקילין בזה (שערי-אפרים ש"א סי' רק במקום צורך גדול, ובשו"ת שו"א למושיב טעם ח"ב סי' נח ושו"ת אפרקטא דעניא סי' עז מקילין בכלל, ולכאורה כן משמע משו"ת הצמח-צדק הני"ל המביא לצירוף גם "זי שאכלו פחות מכשיעור" שהרי מדובר שאח"כ יאכלו כרגיל). 22 לוח כולל-חב"ד בצום גדליה, ממשנה-ברורה סי' תקס"ו

אבן הבוחן לניצחון הספרים היא ההוספה בלימוד התורה

כדי לדעת באיזה אופן צריכים לחגוג את ניצחונם של הספרים, יש לשאול את הספרים עצמם, ולהתנהג על-פי הוראתם וזנה, הספר-תורה עצמו מדגיש ששלמותו על-ידי הלימוד והיגיעה בשאר ספרים שמשמשים בהם ללימוד יום-יומי ויש ללמוד בספרים אפילו "על השבון" שלמותם, עד שייבאו ויקרעו מרוב לימוד ושיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שבה נתרצחו ממדיה של ספריית אגודת חסידות חב"ד ליובאוויטש, ומוסיף והולך עד היום הזה, על-ידי נשיא אגודה זו והנהלתו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר, כלשון חז"ל, "יעקב אבינו לא מת... מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", "מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש".

ומכיוון שמדובר אודות ספרייה בקנה-מידה עולמי, המהווה אוצר בלום עבור היהדות התורנית כולה – מובן, שנצחונם וגאולתם של ספרים אלה (בה' טבת) הוא עניין של ניצחון וגאולה עבור היהדות התורנית כולה, כולל ובמיוחד – ניצחון וגאולה להמשך והרחבת הפעולות והפעלת המעיינות חוצה, עד לתורת החסידות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו,

א. לכל לראש יש להתחיל בפרשת היום, כפי שכבר הכריזו ובאופן של פירסום – פירסומי ניסא' – אודות המאורע שאירע ביום זה, ה' טבת, בשנה שעברה, שבו היה "ידן נצח"¹, הנצחון של הספרים². ובפרטיות יותר:

המדובר הוא אודות הספרים של ספריית אגודת חסידות חב"ד ליובאוויטש, שהוקמה ונתרחבה על-ידי ובנשיאותו והנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, עוד בהיותו במדינה ההיא, וביציאתו ממדינה ההיא, לאחר ימי הגאולה י"ב-ג' תמוז, נגאלו ויצאו גם הספרים (לאחרי שמסר נפשו שלא לצאת בלעדס, כידוע ומפורסם³), והגיעו סוף כל סוף למדינה זו,

1 כהוראת ימי חנוכה – דמינייהו אולינן, ובפרט ביום השבת שלאחריהם, שבו נעשה העילוי והשלמות ("ויכולו") דימי חנוכה – שכל העניינים השייכים לתורה ומצוותיה, "נר מצווה ותורה אור", צריכים להיות על דרך ובדוגמת אופן הפעולה דברות חנוכה.
2 ל' חז"ל – ויק"פ כ"ד, ג. וראה שיחת י"ב טבת תשמ"ז.
3 ראה גם שיחות ה' טבת (והמשכם בשבעת ימי

באופן ד'מוסיף והולך', תוך כדי התגברות על כל המניעות והעייכובים, בדרכי נועם ודרכי שלום, ובאופן ד'פרה בשלום נפשי גו' כי ברבים היו עמדי⁸, שגם אנשי אבשלום התפללו לנצחוננו של דוד⁹.

ו'הימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור גו'¹⁰, כלומר, כבוא יום זה בשנה שלאחרי זה¹¹, ועל דרך זה מידי שנה בשנה, "נזכרים" ועל ידי זה "נעשים" אותם העניינים שהיו בפעם הראשונה¹² – להקבע "ליום סגולה" ו"עת רצון" בכל הקשור לנצחונם של הספרים.

ומובן, שכדי לדעת באיזה אופן צריכים לחגוג את נצחונם של הספרים ("דידן – דהספרים – נצח") – יש "לשאול" את הספרים עצמם, כלומר, יש לעיין ולברר זה בהספרים עצמם, ולהתנהג על-פי הוראתם, כדלקמן.

ב. ובהקדמה:

הספר הראשון והעיקרי הכולל את כל הספרים הוא, כמובן, ספר-תורה, החל מספר-תורה שכתב משה רבינו ו"נתנהו בארון לעד"¹³, שהוא המקור לכל ספרי-התורה, שכותבים ומעתיקים ומגיהים זה מזה, עד לספר-תורה דמשה רבינו¹⁴.

וספר-תורה זה כולל את כל הספרים – כל פרטי העניינים דתורה שבעל-פה, ובלשון הרמב"ם בהקדמתו לספרו "משנה תורה": "כל

המצוות שניתנו לו למשה מסיני בפירושו ניתנו, שנאמר¹⁵ ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצווה, תורה זו תורה שבכתב, והמצווה זו פירושה... תורה שבעל פה" [אשר, מפני "עת לעשות לה' גו'" התירו לכותבם¹⁶], היינו, משנה וגמרא, ופירושיהן בדברי הגאונים וכו', עד לחיבורו של הרמב"ם, כפי שכותב בהקדמתו לספרו ש"בנותי בכל אלו הספרים וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים... בלשון ברורה ודרך קצרה", ולאחרי זה חיבור השולחן-ערוך דהבית-יוסף, חיבור השולחן-ערוך של רבינו הזקן (הלכות בטעמיהן¹⁷), וכן פסקי דינים וספרי כל גדולי ישראל לדורותיהם, כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש (שניתן למשה מסיני¹⁸).

והנה, אף-על-פי שהעיקר והכלל הוא ספר-תורה – הרי, גם בנוגע למצוות כתיבת ספר-תורה¹⁹, כתב הרא"ש²⁰ שחייב זה עיקרו "בדורות הראשונים שהיו כותבין ספר-תורה ולומדין בו, אבל האידנא שכותבין ספר-תורה ומגיהין אותו בכתבי כנסיות לקרות בו ברבים, מצוות עשה היא על כל איש מישראל אשר ירו משגת לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיה להגות בהן הוא ובניו, כי מצוות כתיבת התורה היא ללמוד בה, כדכתיב²¹ ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, ועל-ידי הגמרא והפירוש יידע פירוש המצוות והדינים על בוריים, לכן, הם הם הספרים שאדם מצווה

- 8) תהילים נה, יט.
- 9) ירושלמי סוטה פ"א ה"ח.
- 10) ל' הכתוב – אסתר ט, טח.
- 11) שבו מודגשת השמחה בפועל ובגלוי עוד יותר – לאחרי שכבר היה גם ה'פירוש שבויים' של הספרים (רובם ככולם) שהושבו למקומם בפועל ממש, ביום שני לסדר "ושבתי בשלום אל בית אבי", ב' כסלו (ראה גם קונטרס משיחות ש"פ ויצא עמ' 15 ואילך, ובהערות 18-2).
- 12) ולהעיר מלשון חז"ל (בנוגע לימי החנוכה) – "לשנה אחרת קבעום" (שבט כא, ב).
- 13) ראה רמ"ז בספר תיקון שובבים, ונתבאר בספר לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
- 14) לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר הי"ד –
- 15) סכ"ב יד, א"ב.
- 16) ראה גם צפע"ג עה"ת ר"פ וילך ובהנסמן שם.
- 17) משפטים כד, יב.
- 18) גיטין ס, א"ב. וש"נ.
- 19) לשון ההקדמה לשי"ע אדה"ז.
- 20) ראה מגילה יט, ב. הנסמן בלק"ש ח"ט עמ' 252.
- 21) "מצוות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר-תורה לעצמו, שנאמר (וילך לא, יט) ועתה כתבו לכם את השירה, כלומר, כתבו לכם תורה שיש בו שירה זו כו'" (רמב"ם הל' ס"ת רפ"ז).
- 22) הלכות קטנות ריש הל' ספר-תורה.
- 23) וילך שם.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת ויגש

ז' בטבת

שחרית. קריאת התורה: לשלישי, מסיימים: "ותחי רוח יעקב אביהם" (מה, כז),¹ לרביעי: "איתו מצרימה" (מו, ז),² לחמישי: "הבאה מצרימה, שבעים" (מו, כז).³

יום שלישי

עשרה בטבת

תענית ציבור.⁴

מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר.⁵ השוכב לישון וברעתו להשכים לאכול או לשתות, יתנה בפירוש לפני השינה

שיוכל לאכול או לשתות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך להתנות לשתיה.⁶

עלות-השחר באזור המרכז לדעה המקדימה: 4:28.

קטנים שיש בהם דעת להתאבל על ירושלים, מאכילים אותם מאכלים פשוטים, ולא יאכלו מעדנים.⁷

שחרית: הציבור אומר 'עננו' רק במנחה, אבל הש"ץ אומר 'עננו' גם בשחרית (בחזרת הש"ץ) בכרכה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'רפאנו', 'אם יש בבית-הכנסת אף רק שלושה מתענים'.⁸ ואם אין, אומר ב'שומע תפילה'.⁹

פליחות:¹⁰

לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בזה.
 6) ראה משני"ב ס"י תקי"ג ס"ק ה, כ"ה החיים שם ס"ק ט ונטעי-גבריאל בין המצרים פ"ו עמ' סח, וש"נ.
 7) ספר-המנהגים עמ' 45, וש"נ לפסקי דינים לאדמו"ר הצמח-צדק או"ח ס"י תקס"ו ולשו"ת שלו שער המילואים ס"ח. בשו"ת שם דן לומר ענו אף בלא "שבעה שאכלו פחות מכשיעור" האמורים שם, ובפסקי-דינים (שנכתב אח"כ) הורה כן למעשה, ואף באג"ק כ"ק אדמו"ר חט"ז עמ' שיג ובהגותיו ללוח כולל-חבי"ד תשס"ז (ראה לוח זה ביום תענית אסתר) מעתיק הרבי רק "מי מתענים" ללא איזכור "השבעה שאכלו כל" [וכן הורה בעל תה"ד – הובא בס' לקט-ישראל] (וראה 'התקשרות' גיליון לג עמ' 18).
 8) משנה ברורה ס"י תקס"ו ס"ק יג.
 9) סידור תהלת ה' עמ' 356. היסליות שם (גילום מסידור 'תורה אורי') מיועדות במקורן לאמירה לפני התפילה, ולכן מתחילות ביסלח לנו, 'אל ארך אפים' (וראה התיקון בסידורים אלו עמ' 344 על הנדפס בס"י תו"א בעבר, עד כולל מהדורת תשמ"ז עמ' 372). אולם לפי מנהגו הן נאמרות **בתוך** סדר התפילה, אחרי תחנון, ובהשמטות המתחייבות כמבואר בס' המנהגים עמ' 52. וראה סידור תהלת ה' שיצא לאור לאחורונה באה"ק.
 אם חלה ברית-מילה היום, כשהמילה בשחרית בניין זה,

ינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואחרי כן דברו אחיו אתו (מה, טו)

בווהר (על הפסוק) נאמר, שנצנצה ביוסף רוח-הקודש והוא בכה על גלות עשרת השבטים (זהו ש"עלהם" חסר י' כתיב, לרמוז על גלות עשרת השבטים), אך אחיו לא בכו, כי לא זכו להשראת רוח-הקודש.

אמנם השכינה היתה צריכה לשרות על האחים, אך היא לא שרתה מפני שמכרו את יוסף ועל-ידי כך גרמו שנסתלקה שכינה מיעקב אביהם (ראה פרש"י בפסוק כז); לכן נענשו, מידה כנגד מידה ולא שרתה עליהם רוח-הקודש גם כשכבר נתוודע אליהם יוסף.

(ליקוטי לוי' צחק כרך א' עמ' קצה-קצו)

עשרה חמרים נושאים מטוב מצרים ועשר אתונות נושאות בר ולחם ומזון לאביו לדרך (מה, כג)

מטוב מצרים: מצינו בגמרא ששלח לו יין ישן, שדעת זקנים נוחה הימנו... (רש"י)

מנין ששלח לו יין?

"חמר" פירושו יין, כדכתיב (דברים לב), "ודם ענב תשתה חמר", ותירגם התלמוד הירושלמי – "מן הרא יהוון שתיין כוס דחמר". וכן נאמר (תהילים עה), "ויין חמר מלא מסך", ופרש"י – "יין חזק". ובלשון הגמרא – "חמרא" הוא גם חמור וגם יין.

וכיוון ש"חמרים" כאן חסר כתיב (כלי ו'), רומז לנו הכתוב ששלח (נוסף לחמורים) גם יין ישן הנקרא "חמר".

(אור-התורה בראשית כרך ה עמ' 1976)

* * *

מצרים נמשלה לחמור, ככתוב (יחזקאל כג) "אשר בשר חמורים בשרם", וישראל נמשלו לגפן, ככתוב (תהילים פ) "גפן ממצרים תסיע". בזה ששלח יוסף חמורים טעונים יין הוא רמז לאביו שמצרים בטלים לישראל, ויוכלו "לבררם", ככתוב (שמות יב) "וינצלו את מצרים".

(אור-התורה כרך ה עמ' 1976)

* * *

המפרשים כתבו, שהיין ששלח יוסף לאביו רומז ל"יינה של תורה", שזכו לה ישראל על ידי גלות מצרים.

לפי זה יש להוסיף, שהחמורים אשר נשאו את היין רומזים שאדם חייב לקבל על עצמו עול תורה כחמור למשא, כנאמר (בראשית מט), "יששכר חמור גרם", ופירש רש"י, "סובל עול תורה כחמור חזק שמטעינין אותו משא כבד".

זהו מה שנאמר (שם), "אוסרי לגפן עירה" – כדי לזכות ל"יינה של תורה" צריך אדם להיות כחמור למשא.

(אור-התורה כרך ה' דף תתקפט)

לכותבם". וכן פוסק הבית-יוסף בשולחן-ערוך²² ש"האידינא מצוה לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיהן"²³. מה-שאיין-כן בנוגע לשאר ספרים – חיוב הלימוד בהם הוא בכל יום ויום, ובכל רגע פנוי.

בדורנו, יש לומר, שיוצאים ידי חובה גם על-ידי קניית ספרים, שגם על-ידם נעשה עיקר ותכלית המצווה, "ולמדה גו' שימה בפייהם"

לומר, שיוצאים ידי חובה גם על-ידי קניית ספרים הנדפסים, שגם על-ידם נעשה עיקר ותכלית המצווה, "ולמדה גו' שימה בפייהם", לימוד וידיעת התורה²⁴.

ונמצא, שאף שישנו ספר-תורה, הספר הראשון והעיקר הכולל את כל הספרים – מכל-מקום, כדי שיהיה הלימוד בפועל, "ולמדה גו' שימה בפייהם", צריך ללמוד (לא בספר העיקרי והכללי, אלא) בריבוי הספרים המבארים את כל העניינים שבספר העיקרי והכללי, אשר, על-ידם דווקא נעשה השלימות והספר-תורה, "ולמדה גו' שימה בפייהם".

וגניין זה מודגש גם בחילוק בין הלימוד בספר-תורה ללימוד בשאר הספרים (חומשי תורה, משנה וגמרא ופירושיהן) – הן בנוגע לזמן הלימוד, והן בנוגע לאופן הלימוד: זמן הלימוד: הלימוד והקריאה בספר-תורה – אינו אלא בזמנים קבועים, ביום השבת, בשני חמישי, וכיוצא בזה, וגם אז קורין

ואופן הלימוד: הלימוד והקריאה בספר-תורה – צריך להיות בתכלית הזוהרות בכבוד ושלימותו של הספר-תורה, עד לזהירות שלא לגעת בספר-תורה ללא מפה וכו'.²⁵ מה-שאיין-כן בנוגע ללימוד בשאר ספרים – אף שהלימוד צריך להיות באופן של כבוד וכו', הרי זה שלא בדומה כלל לזהירות בקריאה בספר-תורה.

ונקודת החילוק – שהקריאה בספר-תורה עיקרה (לא הבנת תוכן הלימוד, כי אם) קדושת העניין והאותיות כו',²⁶ ואילו הלימוד בשאר הספרים הוא בשביל לדעת פירוש המצוות והדינים על-בוריים, על-ידי העיון וההעמקה להבין היטב בשכלו כו', והרי, מטבע הדברים שבעת הלימוד בהבנה והשגה כו' אי-אפשר להקדיש מלוא תשומת-הלב לזהירות ושמירה בתכלית על שלימותן של ספרי הלימוד, ואדרבה – הלימוד כדבעי הוא באופן שמדפדף הלוך ושוב, ומספר אחד למשנהו וכו', עד שספרי הלימוד בליים ונקרעים מרוב

22 יו"ד סע"ד ס"ב.
23 ויתירה מזה – לכמה דעות (דרישה ופרישה שם סק"ח. ש"ך שם סק"ה) המצווה "האידינא" היא רק בחומשים משנה וגמרא כו', ולא בס"ת.
24 פרטי השק"ט בזה – ראה בארוכה לקו"ש
25 חכ"ג עמ' 17 ואילך.
26 ראה מגילה בסופה. רמב"ם הל' ס"ת פ"י ה"ו. שו"ע יו"ד סרפ"ב ס"ד.
26 ולכן, גם עפ"הארץ שלא ידע מאי קאמר, עולה לתורה ומברך ברכת התורה (הל' ת"ת

השימוש²⁷, על דרך לשון המשנה²⁸ "הפוך בה והפוך בה... ובלה בה".
ונמצא, שהספר-תורה עצמו מרגיש גם את המעלה דשאר ספרים ("פירושה"), שאף שגדלה ביותר מעלת וקדושת הספר-תורה, מכל מקום, שלימות הספר-תורה – "ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם" – הוא על-ידי הלימוד בשאר הספרים דווקא, שעל-ידי יודעים "פירוש המצוות והדינים על בוריים".

ד. ויש להוסיף, שהדגשת הלימוד מתוך ספרים הנדפסים היא – לא רק בנוגע ל"פירושה" (שבהכרח ללמדו מתוך ספרים הנדפסים שבהם נכתב ה"פירוש" התורה שבכתב), אלא גם בנוגע לתורה שבכתב עצמה:
בנוגע לחיוב דכל יחיד להשלים פרשיותיו עם הציבור²⁹, שנוסף לכך ש"שמע כל התורה כולה כל שבת בציבור, חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו השבוע – שניים מקרא ואחד תרגום"³⁰ – מצינו שהאריז"ל היה נוהג לקרות הפרשה (כל פסוק ב' פעמים) מתוך ספר-תורה כשר³¹. וכן מביא רבינו הזקן בשולחן-ערוך שלו³² ש"מי שהוא רגיל בפסקי טעמים בעל-פה טוב שיקרא שנים מקרא בספר-תורה כשר בכל ערב שבת וערב שבת".
ואף-על-פי-כן, המנהג בפועל – "מעשה רב"³³ – גם אצל גדולי ישראל, וכן אצל

רבותינו נשיאינו, שקורין שניים מקרא (לא מתוך ספר-תורה כשר, אלא) מתוך חומשים הנדפסים דווקא³⁴, שבזה מודגש עוד יותר העילוי דספרים הנדפסים (נוסף לכך שעל-ידם נעשה עיקר השלימות דהספר-תורה, "ולמדה גו' שימה בפיהם", לימוד וידיעת פירוש המצוות והדינים על בוריים).

ה. על-פי זה מובן בהנ"ל – ובהקדמה: על-פי הנחות העולם – נצחנונו של דבר יקר ערך, כמו אבנים טובות ומרגליות, הוא, בזה שמוסיפים בכבודו על-ידי שמירתו במקום הכי מכובד, שלא יגעו בו, ועל-אחת-כמה-יזכמה שלא ישתמשו בו, ולכל היותר – לראותו מזמן לזמן.

ומצינו דוגמתו גם בענייני קדושה – בנוגע לבניין בית-המקדש:
בדרושי חסידות דפרשת השבוע, פרשת ויגש³⁵, מבואר העילוי דבית-המקדש לגבי המשכן, שהמשכן היה מארוזים, "קורות בתינו ארוזים"³⁶, מין הצומח, ובית-המקדש, שניתוסף בו העילוי דדירת קבע (לא רק "ואהיה מתהלך באוהל"³⁷), היה מאבנים דווקא, מין הדומם – על דרך ובודגמת העילוי דיהודה (ביטול, בחינת הדומם) לגבי יוסף (לשון תוספת וריבוי, בחינת צומח) לעתיד-לבוא, שבמקום העניין ד"ויגש אליו יהודה"³⁸, שיהודה ניגש ליוסף

(30) שו"ע ואדה"ז או"ח הל' שבת סרפ"ה.
(31) שער הכוונות עניין ליל ו'. פע"ח שער הנהגת הלימוד.
ובנוגע לתרגום – "היה לו תלמיד אחד שהיה קורא לו התרגום מתוך ספר התרגום, והוא אומר אחריו" (שער הכוונות שם. אבל בפע"ח שם: "ומורי וזה"ה היה שומע").
(32) שם ס"ד.
(33) ראה שבת כ"א. א. ו"ג.
(34) אף שהטעם הוא כדי שיוכלו לקרוא בעצמם גם התרגום, שנדפס בחומשים ביחד עם המקרא.
(35) תו"א ריש פרשתנו. ובארוכה – תו"ח שם. ועוד.
(36) שה"ש א. ז.
(37) ש"ב ז. ו.
(38) ריש פרשתנו.

לאדה"ז ספ"ב. ו"ש"ג).
(27) ולכן, "ספרים של חבירו אסור ללמוד בהן שלא מדעתו... משום דבעל הספרים חושש שמא יקרא בהן הרבה עד שיקרעו מרוב משמושם" (שו"ע אדה"ז או"ח ס"ד ס"ג. ו"ש"ג), וכן המוצא ספרים או שוהפקרו אצלו, שצריך לגוללן כדי שיכנס בהן מהאזיר פ"א בכל ל' יום, שאז, יש לו רשות לקרות בהם – "לא יקרא פרשה וישנה, ולא פרשה שלא למדה מעולם, מפני ששוהה הרבה ומושך אילך ואילך ומקלקל הספר" (שם חו"מ הל' מציהא ופקרון סכ"ה. ו"ש"ג), ורק בנוגע לתלמיד חכם יש מתירים ללמוד בהם, כי, ודאי אדעתא דהכי הפקירו אצלו (שם סכ"ו. ו"ש"ג).
(28) אבות פ"ה מכ"א.
(29) ברכות ה, סע"א. רמב"ם הל' תפילה ספ"ג.

פרשת ויגש

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני... ואל יחד אפך בעבדך (מד, יח)

כשניגש יהודה אל יוסף היה מוכן למלחמה, כנאמר במדרש (רבה) כאן – "ר' יהודה אומר הגשה למלחמה, כמה דאת אמר ויגש יואב והעם אשר עמו למלחמה".

יהודה היה מוכן לסכן את עצמו במלחמה כדי להציל ילד יהודי אחד, אשר הוא היה האחראי לשלומו – "כי עבדך ערב את הנער" (פסוק לב).

ללמדך: הורים, שהם האחראים לחינוכו של כל אחד ואחד מילדיהם, חייבים למסור את נפשם בעבור ילדיהם, כדי שהם יקבלו חינוך יהודי טהור.

(ליקוטי שיחות כרך א פרשת ויגש עמ' 95-94)

* * *

"ויגש אליו יהודה" – כשיהודי ניגש אל "יוסף הצדיק" שבדרורו לקבל ברכתו, "ויאמר בי אדני" – תחילה הוא מבקש שתיכנס בו השפעתו הרוחנית של הצדיק, דבר המביא לידי קירוב וייחוד מסויים בינו לבין הצדיק. רק לאחר מכן,

"ידבר נא עבדך דבר" – הוא מבקש ברכה לעצמו בענייניו הפרטיים. אולם גם לאחר התקרבות זו עדיין הוא מרגיש את מיעוט ערכו לגבי הצדיק. לכן הוא ממשיך,

"ואל יחד אפך בעבדך" – על שהוא מכובד זמנו של הצדיק ומטרידו בענייניו הפרטיים שהם בבחינת חסרי ערך לגבי הצדיק,

"כי כמוד כפרעה" – "פרעה" רומז למידת מלכותו יתברך (ראה זח"ב לד), וצדיקים דומים לבוראם; כשם שהקב"ה הוא תכלית הטוב והחסד והוא סובל כל בריותיו, כן גם הצדיק.

(מהתוועדות כ"ק אדמו"ר, פרשת ויגש תשי"א)

ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו (מה, יד)

ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך: על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב. ובנימין בכה על צואריו: על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב (רש"י)

מדוע בכה יוסף על חורבן המקדשות שבחלקו של בנימין, ובנימין בכה על חורבן המשכן שבחלקו של יוסף, ולמה לא בכו כל אחד על חורבן המקדש שבחלק שלו?

אלא: כשרואה אדם ש"המקדש" הרוחני של חברו "חרב" – עליו לעשות כל שביכולתו כדי לעזור לחברו לתקן את הדבר. אך אם השתדלותו אינה נושאת פרי, עליו להצטער על מצבו הירוד של חברו ולהזיל על כך דמעה.

אולם, כאשר ה"מקדש" שלו חרב, אסור לו להסתפק באנחה ובכבייה, אלא עליו לעשות ולפעול במלוא המרץ לבנותו מחדש.

(ליקוטי שיחות כרך י עמ' 148-150)

ללימודיו מתוך מנוחת נפש מוחלטת, וגם לבתך לא תהיה שום דאגה.

הרבי השלים מחצית

גם המזכיר הרה"ח הרב קליין שיחי' סיפר בשעתו, כי אחרי חתונתו הורה לו הרבי ב'יחידות' לשוחח עם חמיו, הרה"ח ר' מרדכי שוסטרמן (ז"ל) בעניין – "וכמה שייתן הוא – אשלים כנגדו את המחצית השנייה". הלה ישב אפוא ולמד הלכות מקוואות עם הרה"ג ר' בעריש שפירא (בנו של הרה"צ מנארול שליט"א).

היתר מיוחד לחצי שנה נוספת

בח' בטבת תשל"א נישא הרה"ח הרב אריה-

לייב קפלן (ז"ל). ב'יחידות' שזכה לה עם – תבדלחט"א – רעייתו, אז הכלה המיועדת, לקראת החתונה, הורה לו הרבי (כפר חב"ד" גיליון 814, עמ' 45):

בנוגע ללימודים ביכולי – לפחות שנתיים. (הכוונה הייתה, כמובן, ליכולי האברכים שלי מזכירות הרבי בניו-יורק).

ב'יחידות' אחרת (בסוף שנת תשל"ב או בתחילת שנת תשל"ג) שמע הרב קפלן מהרבי הבהרה נוספת:

אודות להישאר ביכולי או הצעות [=לשליחות] – הואיל וזהו בהסכמת שניכם, כדאי שתישאר ביכולי עוד חצי שנה [=בנוסף על השנתיים שכבר דובר עליהן], היינו שלא לגמור בטבת כ"אם בקיץ, באמצע הקיץ.

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" שירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת: "התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

לקבל השפעה ממנו, יתעלה יהודה להיות למעלה מיוסף, כמו שכתוב בהפטרה³⁹ "הנה אני לוקח את עץ יוסף גו' ונתתי אותם עליו (למעלה ממנו) את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד גו' ועבדי דוד (מיהודה דווקא) מלך

הספר-תורה עצמו מדגיש את מעלת שאר ספרים, שהרי, "ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם", הוא בלימוד שאר הספרים דווקא

עליהם גו' נשיא להם לעולם"⁴⁰. והנה, אף שבית-המקדש הוצרך להיות מאבנים דווקא – מכל מקום, לא בנוהו מאבנים טובות ומרגליות, אלא מאבנים סתם, ואילו אבנים טובות ומרגליות נועדו לחושן ואפוד בבגדי כהונה דכהאי גוונא "לכבוד ולתפארת"⁴¹.

וראיה נוספת וקרובה יותר – מספר-תורה, ששומרים אותו בכבוד גדול, בארון הקודש, "לייחד לספר-תורה מקום ולכבדו ולהדרו יותר מדאי"⁴². אבל, הספר-תורה עצמו מדגיש ששלימותו על-ידי הלימוד והיגיעה כו' בשאר ספרים שמשמשים בהם ללימוד יום-יומי, ונמצא, שנצחונם של הספרים על-פי התורה – כמפורש בהספרים עצמם – הוא (לא בכך שמכאן ולהבא ישמרו עליהם בכבוד גדול, שלא ליגע בהם וכו', על-דרך ובדוגמת השמירה על ספר-תורה בארון-הקודש כו', אלא אדרבה) שמוסיפים עוד יותר בהשימוש והלימוד בהספרים, ואדרבה – ככל שמוסיפים

והנה, אף שבית-המקדש הוצרך להיות מאבנים דווקא – מכל מקום, לא בנוהו מאבנים טובות ומרגליות, אלא מאבנים סתם, ואילו אבנים טובות ומרגליות נועדו לחושן ואפוד בבגדי כהונה דכהאי גוונא "לכבוד ולתפארת"⁴¹.

וראיה נוספת וקרובה יותר – מספר-תורה, ששומרים אותו בכבוד גדול, בארון הקודש, "לייחד לספר-תורה מקום ולכבדו ולהדרו יותר מדאי"⁴². אבל, הספר-תורה עצמו מדגיש ששלימותו על-ידי הלימוד והיגיעה כו' בשאר ספרים שמשמשים בהם ללימוד יום-יומי, ונמצא, שנצחונם של הספרים על-פי התורה – כמפורש בהספרים עצמם – הוא (לא בכך שמכאן ולהבא ישמרו עליהם בכבוד גדול, שלא ליגע בהם וכו', על-דרך ובדוגמת השמירה על ספר-תורה בארון-הקודש כו', אלא אדרבה) שמוסיפים עוד יותר בהשימוש והלימוד בהספרים, ואדרבה – ככל שמוסיפים

1. המורם מכל האמור בנוגע לפועל – שמכאן ולהבא צריך לבוא לידי חיזוק והוספה בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז, וזהו "אבן הבוחן" לנצחונם האמיתי של הספרים, "דידן (דהספרים) נצח". ובפשטות – להוסיף בקביעות עתים לתורה,

42 רמב"ם הל' ס"ת בסופן. שו"ע י"ד רטרפ"ב.
43 כ"ה בכ"מ בדא"ח (סה"מ ה'ש"ת עמ' 61 ועוד). וראה תדבא"ר פי"ד ופ"א. ב"ר פ"א, ד.
44 להעיר גם מסיום וחותם שיעור היומי ברמב"ם (הל' סנהדרין ספכ"ד) "אין כבוד התורה אלא לעשות על פי חזקיה ומשפטיה".

39 יחזקאל לו, יט-כה.
40 וי"ל, שבעניין זה מודגש העילוי דשבת שלאחרי חנוכה לגבי חנוכה – בדוגמת מעלת המקדש לגבי המשכן (ראה בארוכה קונטרס משיחות ש"פ ויגש תשמ"ז).
41 תצוה כה, ב"מ.

ל'כולל' האברכים "כהוראת הנהלת ה'כולל'". לפי זה כנראה שנקבלו אי"ה ל'כולל'.

"סיוון תשל"א: ר' שמואל אזימוב כותב לנו בקשר לאברך בשם דניאל עמרם שיש לו הסכמת כ"ק אד"ש ללמוד ב'כולל'. כן קיבלנו מכתב מהרב [=אייזיק] שווי בקשר לאברך ש. ברוד שילמוד ב'כולל'".

"נא להודיענו חשאת"

להלן מכתב סודי שקיבל הרב וולף (בא' דר"ח אדר תשל"א) ממזכירות כ"ק אדמו"ר: "שלום וברכה!

"בשלהי קיץ העבר נתקבל לכ"ק אדמו"ר שליט"א מכתב חתום בידי תלמידי ה'כולל' שבאה"ק ת"ו, ובו מודיעים כי "בהתאם למכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להנהלת ה'כולל', ובעקבותיו, קיבלנו על עצמנו בלי-גדר לשמור על סדרי הלימוד ב'כולל', וכן לפעול בנחלת-הר"חב"ד ובסביבתה מתאים לרצון כ"ק אדמו"ר שליט"א".

"בהתאם עם הנ"ל, נא להודיענו חשאת מהענשה בפועל ממש למילוי הנ"ל.

"בברכת כט"ס, הרב ח.מ.א. חקוב "נ.ב. כנהוג אצלנו במכתבים סודיים כנ"ל, נא להחזיר לנו המכתב הזה תיכף לאחר שיקראו בו".

"מוצא דרך להשלים את ההפרש"

בט"ו בתמוז תשכ"ג התקיימה חתונת בני הזוג הרב שמואל לו ורעייתו, בת הרה"ח ר' זלמן יפה. הרבי עצמו ערך את הקידושין. בתקופה שלאחר החתונה, כאשר החתן החל ללמוד ב'כולל' האברכים שליך 770, התנהלה התכתבות בין הרבי ובין המחנותים בנושא הסדרות בני הזוג.

באחד המכתבים (ט"ו במרחשוון תשכ"ה – פורסם ב'כפר חב"ד' גיליון 940, עמ' 22), כותב הרבי:

ביחס לבתך ולחתנך, הרב לו ורעייתו, הם בטח כתבו לך אודות הסיפורים, בהתאם להצעתם, דהיינו הרצון ששמואל ילמד ביכולל. ייתן השם יתברך שהכל יהיה מתוך שמחה וטוב לבב, לא רק עד כמה שזה קשור בהם, אלא גם בכל הקשור לך ולמרת יפה. ואחרי הכל, יש לך, ברוך השם, סיבות רבות להיות ברוח של שמחה וטוב לבב.

אחר-כך ממשיך הרבי וכותב:

הבא להלן לא נידון, ואפילו לא הוזכר, עלידי בתך וחתנך, אבל אני מעלה כאן את העניין בקשר לכך שאתה מזכיר את הכובד של הנטל הפיננסי שהיה לך בעבר כשתמכת בהם. אני מציע שאתה תכתוב לי (מבלי לערב אותם בעניין) את הסכום שנראה לך שקל לך לשלוח להם עבור התמיכה בהם בעתיד, ואז הייתי מוצא דרך להשלים את ההפרש. אני מדגיש את העובדה שאני לא רוצה שהם יהיו מעורבים בזה, כך שחתנך יוכל להקדיש את עצמו

להלן באימה וביראה וברתת ובוזיע, אף כאן כו", היינו, ש"עסק התורה שבכל אחד ובכל זמן (גם בזמן הגלות, גם בחושך כפול ומכופל דגלות זה האחרון) הוא דבר ה' ממש שנאמר למשה בסיני... כאלו קיבלה היום מהר סיני"56, כמודגש בנוסח דברכת התורה שבכל יום – "נותן התורה", לשון הווה"57.

וכל זה – בנוגע לעצמו, ובנוגע לפעולה על הזולת, כלומר, לעורר רבים מישראל להוסיף בלימוד התורה, שכן, פעולת ההשפעה על הזולת, על-פי הציווי "ואהבת לרעך כמוך"58, היא, "כלל גדול בתורה"59, ויתירה מזה – "זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא"60.

(קטעים מהתוועדות שבת קודש פרשת ויגש, ה' בטבת ה'תשמ"ח, 'תורת-מנחם – התוועדות' תשמ"ח, כרך ב, עמ' 164-169)

כולל ובמיוחד – לימוד ברבים"54, "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה"66, מתוך "דיבוק חברים" ו"פלפול התלמידים"67.

ולכל לראש – לימוד המביא לידי מעשה ("גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"68), לדעת את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה, עד ללימוד ההלכות, בספר הרמב"ם, בשולחן-ערוך ונושאי כליו כו', ובפנימיות התורה, תורת החסידות, שעל-ידי זה"9 יכולים לקיים המצוות שחיובן תמידי בכל רגע, אמונת ה', יחודו, אהבתו ויראתו כו"90, כמו שכתוב"91 "דע את אלוקי אביך ועבדהו בלב שלם".

ועוד וגם זה עיקר – שהלימוד עצמו הוא באופן שחודר כל המציאות שלו, "כל עצמותי תאמרנה"92, "ערוכה בכל רמ"ח אברים"93, מהמוח שבראש עד להעקב שברגל"94, בכל החיות וההתלהבות כו', ובלשון חז"ל"95 "מה

45) "לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה", ולא באופן ש"יושבים בר כבוד (ביחיד) ועוסקים בתורה... שמשפטים כו" (ברכות סג,ב. וש"נ. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"י).

46) אבות פ"ג מ"ו.

47) שם פ"ו מ"ו.

48) קידושין מ,ב. וש"נ. הל' ת"ת לאדה"ז שם ה"ב,ג. – ולהעיר מדרושי פ' ויגש, שיוסף ויהודה הו"ע תלמוד ומעשה, ומעלתו של יהודה לגבי יוסף (המודגשת בהפטרות) קשורה עם העניין שלעתידי לבוא מעשה גדול.

49) ראה רמב"ם הל' יסוד"ת רפ"ב.

50) אגרת המחבר בריש ספר החינוך (בסופה).

51) דה"א כח,ט. וראה תניא קו"א קנו,ב.

52) תהילים לה,י. וראה תניא פל"ז (מז,א).

53) עירובין נד, רע"א. הל' ת"ת לאדה"ז שם ה"ט.

54) וכמ"ש (תולדות כוה), "עקב אשר שמע אברהם בקולי", כידוע הפיוש שגם ה"עקב" שברגל שמע כו' (ראה סה"מ תש"ח עמ' 254.

"התמים" ח"ו עמ' נב).

55) ברכות כב,א. וש"נ.

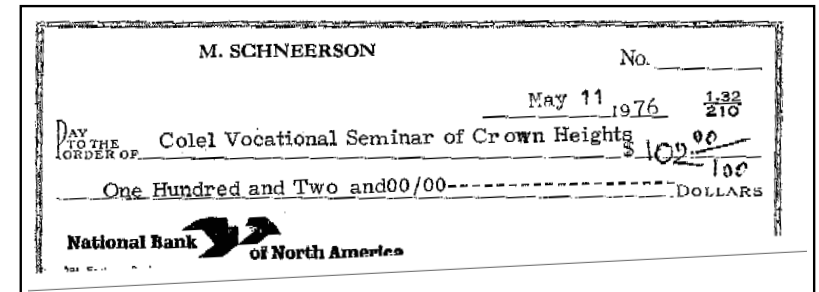
56) תו"א יתרו סז,ב.

57) לקו"ת תוריע כג,א. ובכ"מ.

58) קדושים יט,ח.

59) תו"כ ופרש"י עה"פ.

60) שבת לא,א. וראה תניא פל"ב (מז,א).

המחאה מ"א באייר תשל"ו (11 במאי 1976) עם ציון הסכום והחתימה בכתב-יד קודש של הרבי – ל'כולל' האברכים שליד המזכירות

ברו"ח של ה'כולל' אין חתימות משגיח".

ראויים לשמש רבנים

מכיוון שהרבי קבע שזמן הלימוד ב'כולל' הוא שנתיים – דרש כל שינוי הסכמה של הרבי.

במכתב לרבי מיום י"ז באדר תשל"א כותבים מנהלי ישיבת תומכי-תמימים באה"ק ת"ו: "בשבוע שעבר ביום ג' בערב התקיימה אסיפת הנהלת הישיבה. חברי ההנהלה הציעו בקשר לכמה אברכים אשר ראויים להיות רבנים לעתיד (כגון... וכדומה) אולי יש מקום להחזיקם ב'כולל'... עוד איזה תקופה עד אשר ימצאו מקום הראוי להסתדרותם".

אינו שר העבודה...

בחודש כסלו תשל"א שהה הרה"ח הר"א וולף בחצר הרבי. קודם חזרתו ארצה זכה להיכנס ל'יחידות', שבמהלכה שמע מהרבי את הדברים הבאים (שלאחר מכן נכתבו על-ידו ונשלחו אל הרבי – ט' בטבת תשל"א):

"בקשר לקבלת הנשיאות [=שהרבי יואיל לקבל על עצמו את הנשיאות של ה'כולל'] ב'כולל בנחלת-הר"חב"ד, [=כנראה] שהאברכים רואים בדבר כעין לשכת-עבודה, וכ"ק אד"ש אמר כי אינו שר העבודה. "בקשר ל'כולל' בכפר-חב"ד, לקחת אברכים שהוריהם גרים בכפר-חב"ד עד למספר של למעלה ממניין".

"כ"ח בטבת תשל"א: בקשר ל'כולל' בכפר-חב"ד, הסכמנו לקבל לכולל את הת' לפקיבקר, חתנו של ר"י פלס, וכן את הת' גרשון קוק.

"ג' בטבת תשל"א: קיבלנו מכתב מר' בערל בויםגארטן שבו כותב כי קיבל הסכמת כ"ק אד"ש לנסיעתו של האברך מרדכי שרוגו לאה"ק ללמוד ב'כולל' בנחלת-הר"חב"ד. כמו כן התחתן האברך... אשר גר בנחלת-הר"חב"ד ובינתיים ממתין לקבל מענה כ"ק אד"ש על-דבר לימודיו ב'כולל' האברכים.

"כ"ג באייר תשל"ב: ר' דן-יואל ליווי כותב לנו שיש לו הוראה מכ"ק אדמו"ר שליט"א שיוכל להמשיך עוד חצי שנה אחר גמר השנתיים ללימודיו ב'כולל'".

"נבקש מכ"ק להודיענו"

בכ"ט בטבת תשל"א כותב הרב וולף למזכיר, הרב חודוקוב ז"ל:

"בא אלינו ר'... ומספר כי בעת שהיה בחודש תשרי אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר בקשר לחתנו, האברך ר'... וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר כי דבר נכון הוא שיגור בנחלת-הר"חב"ד ויילמד ב'כולל' האברכים, ובקשר לזה שאל אם יש אפשרות לקבל מענה בכתב – מאחר ויודע כי אנו מבקשים מהמועמדים ל'כולל' מה היה מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א אליהם – וקיבל המענה כי המזכירות תשלח מכתב.

"בקשר לזה מבקש מאיתנו שנקבל את חתנו ש' ל'כולל' האברכים, לכן נבקש מכ"ק להודיענו אם אמנם כדבריו הדבר".

"ויכול עוד לשגשג"

"י"א בשבט תשל"א: האברך שלמה פליישמן הראה מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א להודעתו שגר בנחלת-הר"חב"ד ולומד ב'כולל'. אנו חושבים לקבלו רשמית ל'כולל' האברכים.

"י"ג בשבט תשל"א: נתקבל המענה על-דבר האברך ר' שלמה פליישמן.

"תמוז תשל"ב: היה אצלנו... שלדבריו אינו מקבל מענה מכ"ק אדמו"ר שליט"א לבקשתו להתקבל ל'כולל'. רא"צ [=ראש ה'כולל', הרב אברהם-צבי] ש' הכהן אומר עליו שניחן באורות וכלים ויכול עוד לשגשג.

"י"ז באדר תשל"א: האברך דוב אלרואי (ז"ל) מסר לנו כי כ"ק אד"ש אמר לו ביחידות שילמד ב'כולל' בכפר-חב"ד, ולכן מבקש להתקבל ל'כולל' בכפר-חב"ד.

"ד' בניסן תשל"א: האברך ר' שלום-דוב כהן הראה לנו שקיבל מענה כ"ק אד"ש בקשר

נקודת כל הנקודות

שיהיה דוד עבדי נשיא להם לעולם, תיכף מיד ממש!

והנה הגם שכל אחד ואחד מישראל יודע שעל-ידי הירידה בגלות יהיה "ועבדי דוד נשיא להם" – מכל-מקום הרי ידוע הפתגם שרוצים שיהיה הכל במזומן, שיהיה "דאלאי גלות" ויבוא "משיח נאו", ובינתיים אין רואים זה בגלוי במזומן.

אך העניין יובן על-פי מאמר אדמו"ר הזקן הידוע (שכבר נדפס (מאמרים הקצרים עמ' תג. וש"נ)), שאפילו אם צדיק אחד עושה תשובה מיד משיח בא, והרי אדמו"ר הזקן אינו נותן בזה שום הגבלות, וכל אחד ואחד מישראל יכול להיות צדיק תיכף ומיד (איז דאס וואס משיח איז ניט געקומען, ביסטו אין דעם אליין שולדיק [=העובדה שמשח לא בא, היא באשמתך]) ואם כן זהו עניין המעות במזומן, כפשטות העניין. וכשאומרים שרוצים לראות המזומנים בכיס, הרי אין הכוונה שרוצים שיהיה בכיסו הלחם והמאכל שקונה על-ידי המעות (די בולקע מיט ווארמעט [לחמניה וארוחת-צהריים וכו']), אלא שיהיו מעות מזומנים שיוכל לקנות בהם דבר מאכל, ואחר-כך קונה בהם לחם ונטיל ידיו ומברך ורק אחר-כך אוכלו, ועל דרך זה הוא בעניינינו, שיש בכיסו ובידו וביכולתו של כל אחד ואחד להיות צדיק ולעשות תשובה, ועל-ידי זה לקבל מיד את הגאולה, ואין צריך לזה שום עבודות, אלא הרי זה ברגעא חדא ממש... ואין צריך אלא טירחא קטנה לקחת את המזומן ולהביא על ידו את הגאולה וכו'.

וזהו תוכן נקודת כל העניינים ונקודת כל הנקודות, דנקודת כל העניינים היא שיהיה דוד עבדי נשיא להם לעולם, ונקודת כל הנקודות היא שעניין זה יהיה בפועל ממש ובקרוב ממש, בעגלא ירדן.

(מאמר ד"ה יגש – שבת-קודש פרשת ויגש, ט' בטבת תשמ"ו, 'התוועדות' תשמ"ו, כרך ב, עמ' 254)

העולם תובע שכל יהודי יעמוד במצב של גאולה

...היום צריך רק לפקוח את העיניים ואזי יראו איך שכל העולם תובע שכל יהודי כבר יעמוד במעמד ומצב של גאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, שזה גופא הטעם מדוע רואים כיום שבני-ישראל יכולים לעמוד בענייני היהדות בכל התוקף וזקיפות הקומה ("בעה"ב/שקייט") גם על אומות העולם – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – שכן היות שעומרים תיכף לפני הגאולה, שאז יתגלה בפועל איך "ועבדי דוד נשיא להם לעולם", "יודעו הגוים כי אני ה'" – משום כך משתקף הדבר בפועל במצב דורנו, כהכנה המובילה מיד לגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו.

ולחוסף שזה מרומו גם ב"ויגש אליו יהודה", שבד-בבד עם הסיוע של תוקף העבודה של יוסף שברורנו – כ"ק מ"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ישנו גם ה"ויגש אליו יהודה", משיח שיבוא בקרוב ממש, "דוד עבדי נשיא להם לעולם", המגיע בסיוע ונתינת כוח של יוסף (שברורנו), "כמוך כפרעה", (פרעה דקדושה ד'אתפרעו ואתגליין מיניה כל הורין".

(משיחת שבת-קודש פרשת ויגש, ז' בטבת תשנ"ב, תרגום מספר-השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 25)

הלימוד ב'כולל'

הרבי מגביל את הלימוד ב'כולל' לחלק מהאברכים ולפרק זמן מסויים בלבד □ במקרים חריגים מורה הרבי לפלוני ולאמוני להמשיך את תקופת הלימוד ב'כולל' □ את ההגבלות מנמק הרבי בכך ש"בדורות האחרונים – עסקנות בשטח הרבנות ובשטח חינוך על טהרת הקודש וכיוצא בזה הוא עניין של פיקוח נפשות והצלת נפשות ממש"

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

"צריך עיון גדול מי התיר זה"

שיטתו של הרבי בעניין "כולל אברכים" נתבארה במכתב ששיגר ליהודי תושב בני-ברק, שנמנה עם חוגי הליטאים (אך בעצמו היה חתן לחסיד חב"ד). וכך כתב לו, בין השאר, הרבי בשנת תשי"ז (איגרות-קודש, כרך יד, עמ' ל):

סדר הוא בשביל יחידי סגולה, לכאלו שמוכרחת הישיבה בכולל בכדי לפעול אחר-כך כדבעי להצלת בני ישראל, אבל אין זה דרך לרבים... ובנוגע ליחידי סגולה ולמוכשרים מסוג האמור – הי גם בתוככי אנייש נהוג הדבר ומשנים קדמוניות לעסוק בתורה גם לאחר החתונה, עסק באופן דתורתו אומנותו. אבל לא לעשות מזה שיטה לרבים מיוסדת על הנהגה הנייל דאני את נפשי הצלת.

הרבי מוסיף ומפרש:

בדורות האחרונים – עסקנות בשטח הרבנות ובשטח חינוך על טהרת הקודש וכיוצא-בזה הוא עניין של פיקוח נפשות והצלת נפשות ממש. ולהושיב עשיריות אברכים המוכשרים לזה שיעסקו כל היום בלימוד התורה – בה בשעה שמאות ואלפים צועקים לעזרה... מטביעה במים הזדוניים השוטפים ברחובות... צריך-עיון גדול מי התיר זה.

נפתח בביטוי אחד מני רבים, של הרבי, על מוסד ה'כולל' (מתוך שיחת שבת-קודש פרשת עקב כ' במנחם-אב תש"מ, סעיף פא, שיחות-קודש תש"מ כרך ג, עמ' 884):

השם 'כולל' הוענק למקום שנוסד על-מנת שאברכים שזה עתה הקימו בית בישראל ימשיכו בלימוד התורה, ללא כל הפסק מהזמן שלפני-כן, בשהותם בין כותלי הישיבה בתור בחורי-ישיבה!

הרי השם "כולל" (כפי שדובר פעם) הינו בעל הדגשה יתירה על המילה "כלל" – התואר כלל משמעותו כלל בפני-עצמו, אך אינו כולל אחרים. אך "כולל" משמעותו שהוא סוחף גם אחרים כו'.

מתוך מנוחת הנפש

בהזדמנות אחרת (פורים תשל"ט) אמר הרבי:

נהוג ומכמה טעמים, עד אשר הדבר הוא בבחינת "מנהג ישראל תורה היא", שהיושבים בכולל – מקבלים תמורת הלימוד מה שמסיר מהם את טירדות הפרנסה. זאת אומרת, במילים אחרות, מעניקים לאנשי הכולל כדי צורכם, או על-כ"פנים חלק מפרנסתם, כדי שתהיה להם מנוחת-הנפש, כך שיוכלו ללמוד תורה בהתמדה ושקידה ומתוך חיות, כולל כל העניינים המוסיפים עוד יותר בהצלחת הלימוד, והלימוד הינו כדבעי בתכלית.

אישור מיוחד

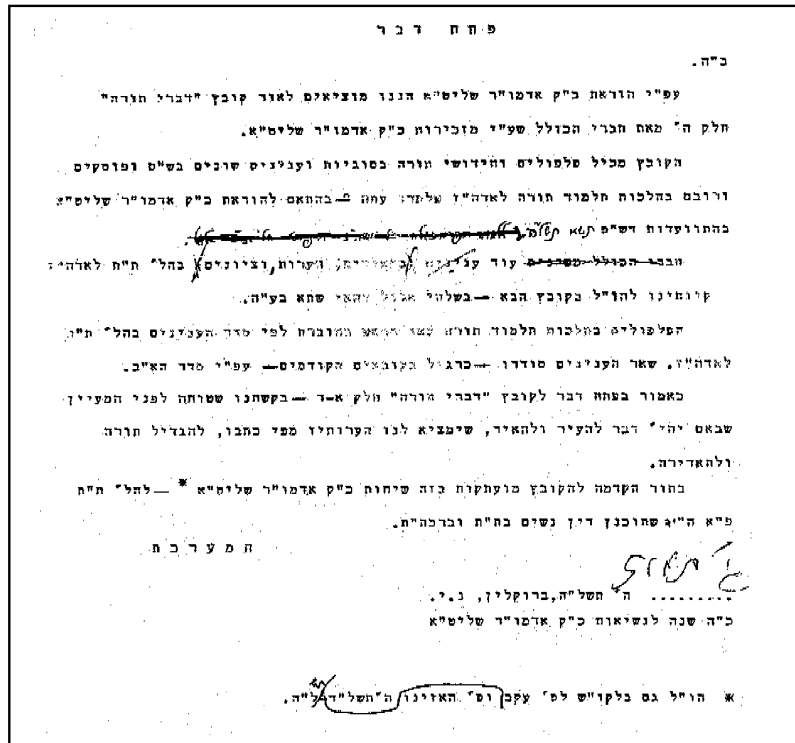
ואכן, הרבי עצמו ייסד 'כוללים', אך בדרך-כלל התנה זאת בעובדה שהישיבה ב'כולל' תהיה למשך שנתיים בלבד.

בדוחו"ת ששיגר הרה"ח הרב אפרים וולף ז"ל לרבי (שתחת הנהלתו היו ה'כוללים' ככפר-חב"ד ובנחלת-הר-חב"ד), וכן ברישומי השיחות הטלפוניות שלו עם מזכירות הרבי, אנו מוצאים הרבה אזכורים, שמהם ניתן ללמוד כי: א) כל אברך שנתקבל ל'כולל' היה צריך לקבל אישור מהרבי; ב) במיוחד לגבי תקופה שעלתה על שנתיים; ג) הרבי תבע כל העת

לעמוד על המשמר – שה'כוללים' אכן ממלאים את תפקידם, כשהלומדים בהם עסוקים בלהט בתורה; ד) הרבי ביקש דיווחים והעיר הערות.

חתימת המשגיח

על גודל החשיבות שייחס הרבי לדוחו"ת של ה'כולל', ניתן לראות בהערה שהעיר הרבי, ושנסמרה בשיחה טלפונית של הרב חזקוני עם הרב וולף (לפי מכתבו של האחרון מכ"ה במרחשוון תשל"ג [ימי תמימים – תדפיס עמ' 30]: "בהמשך לשיחה הטלפונית מאתמול –

'פתח דבר' לקובץ 'דברי תורה' מאת חברי הכולל שליד מזכירות הרבי (משנת תשל"ה), עם הגהות הרבי ועם קביעת התאריך – ג' תמוז – בכתב-יד-קודש